

Inspirationsmaterial

Till för- och efterarbete

för

Vårt material hittar du på:
www.pepp.fi

Elevmaterial

1

Diskussion om cannabis

Diskutera varje case/situation i par och fundera hur ni skulle agera i situationen.

Genomgång och diskussion med läraren i klassen.

Case 1

Du deltar i ett tämläger för 14-18-åringar tillsammans med din bästa kompis. Enligt lägerreglerna är lägret rusmedelsfritt och om någon bryter mot reglerna skickas hen hem. Din kompis har trots detta tagit med "gräs" och bjuder dig på en cigarett. Vad gör du?

Case 2

En kompis har rökt cannabis på en fest och tänker köra hem från festplatsen med sin moped. Vad gör du då?

Case 3

Du ser att din lagkompis inte mår bra. Kompisen var på fest i går och du vet att det förekom droger på festen. Vad gör du?

Case 4

Du hör en grupp kompisar tala om helgens fyllekörning. Vad gör du?

Case 5

Du vet att en av kompisarna i din krets använder cannabis och röker på nästan varje veckoslut. Du tycker att kompisens rusmedelsanvändning verkar oroväckande. Vad gör du?

Case 6

Du har en tävling i morgon. I kväll är det fest hos en kompis och du vet att det är flera som kommer att röka på, vilket du också förväntas göra. Din tränare kräver däremot att du presterar på topp i morgon. Hur ska du lösa situationen?

Case 7

Din kompis kommer påverkad till skolan. Vad gör du?

2

Cannabis och andra olagliga rusmedel

Unga kan råka illa ut

I medier beskrivs hur olagliga droger till exempel cannabis påverkar samhället på många olika plan. Många unga råkar illa ut genom att bli utnyttjade av narkotikahandeln, genom påverkan via sociala medier och andra digitala kanaler eller i ungas vardag till exempel på stan, vid fester och festivaler eller via kompisar och bekanta. Diskutera i par eller liten grupp.

Artiklar:

Här är några exempel på artiklar.

(Läraren visar via skärm i klassen eller delar till eleverna)
Du kan också själv söka aktuella artiklar i olika medier och diskutera.

Fundera på:

Vilka tankar väcker artikeln?

Hur kan samhället påverka att sådant inte sker?

Hur kan du påverka att du inte råkar ut för liknande situationer?

Har du hört, läst eller varit med om liknande situationer?

Lärarinspiration

Tips på artiklar Kopiera rubriken i din sökmotor.

Artiklar för uppgiften:

Sök gärna aktuella (lokala, nationella) artiklar kring temat. Här är exempel på vad artiklarna kan handla om och vilka sökord du kan använda.

Gängbråk drivs av droghandel

Unga lockas att göra uppdrag och får statusprylar

Unga utnyttjas i gängvåld

Unga erbjuds droger via nätspel

Unga drogats på festival/restaurang

Unga langar åt unga.

Influensers gör reklam/dold reklam för rusmedel

Festival och olagliga droger/cannabis

Unga är oroade för droger/rusmedel/cannabis

Visa exempel på artiklar via storskärm i klassen.

ALKOHOL&NARKOTIKATIDSKRIFT OCH ACCENT

Påverkar popkultur konsumtionen? - Alkohol & Narkotika (alkoholochnarkotika.se)

Dramaserie vill visa att unga dricker mindre - Alkohol & Narkotika (alkoholochnarkotika.se)

Ökad förekomst av narkotika i det dödliga våldet - Alkohol & Narkotika (alkoholochnarkotika.se)

Drickande och rökande fortsätter att minska bland europeiska elever - cannabis stabilt (alkoholochnarkotika.se)

Nyktra unga har bättre relation med föräldrarna - men får färre vänner - Accent (accentmagasin.se)

WHO: Krafttag behövs mot ungas drogvanor - Accent (accentmagasin.se)

Yngre väljer alkoholfritt - kan bero på prestationskrav - Accent (accentmagasin.se)

SVENSKA YLE

Minderåriga köper droger, tobak och alkohol på sociala medier - "Om du vill sälja något så gör du en snapstory som flera kan se" - Huvudstadsregionen - svenska.yle.fi

"Barn är lojala mot sina drickande föräldrar" - Annika Röjdahl växte upp med en mamma som drack - Familj - svenska.yle.fi

Mera samarbete ska stödja unga med problem att göra bättre val: "Viktigt att den brottsliga spiralen bryts i tid" - Åboland - svenska.yle.fi

Finlandssvenska unga vill att sociala media regleras - EU utreder om Metas innehåll är skadligt - Inrikes - svenska.yle.fi

Fler än var sjunde niondeklassare röker e-cigaretter - Inrikes - svenska.yle.fi

Stora drogtillslag har öppnat dörrarna för nya gäng - höga kokainpriser lockar till Finland - Inrikes - svenska.yle.fi

Kokain har blivit finländarnas nya favoritdrog: "Pengarna styrs till gängen" - Inrikes - svenska.yle.fi

Nästan varje dag dör en finländare av droger - därför seglar nu ett försök med injektionsrum för drogmissbrukare i medvind - Inrikes - svenska.yle.fi

Sommarvanor utmanar nykterheten: "Alkoholen i Finland är väldigt socialt accepterad sommartid" - Österbotten - svenska.yle.fi

Motstridigt att hindra tobak men tillåta cannabis - professorer gav blandade besked om cannabis i lagutskottet - Politik - svenska.yle.fi

Är Finland redo att legalisera cannabis? Skatteintäkter ställs mot folkhälsan - Hälsa - svenska.yle.fi

Varning för farligt cannabisgodis - Tullverket

EHYT

Cannabis - EHYT rf

Cannabis - Drugsmart

Bueno kontrollbana om cannabis - EHYT rf

Andra illegala droger - EHYT rf

UTBILDNINGSSTYRELSEN

Ledning av det rusmedelsförebyggande arbetet i skolor och läroanstalter | Utbildningsstyrelsen (oph.fi)

BRIS

Gängkriminalitet | Bris - Barnens Rätt i Samhället

SVT

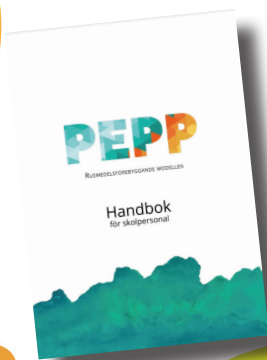
Polisen: Över tusen barn och unga i kriminella nätverk i Sverige | SVT Nyheter

Om unga som dras in i kriminella gäng | Polismuseet

PDF material om unga kriminella →

Om unga som dras in i kriminella gäng,240126.pdf

Inspirations-
material
för lärare!

PEPP

Stöd för diskussion med unga

Vårt material hittar du på:
www.pepp.fi

I PEPP:s handbok för skolpersonal hittar du mera material om hur du bäst diskuterar rusmedel med barn och unga, så att resultatet blir förebyggande, informativt och känns bra för alla som deltar.

Utgångspunkter

Rusmedel finns överallt bland barn och unga: i vardagen, bland familj och vänner, i närsamhället och i media. Därför är det oetiskt att undvika samtalsämnet. Utgångspunkten i rusmedelsförebyggande borde vara att alla barn ska få mångsidig, objektiv kunskap från flera olika håll. Genom att få höra samma restriktiva attityd mot minderårigas rusmedelsbruk från olika håll märker unga att alla vuxna har samma konsekventa attityd till rusmedel. Fastän narkotika kan låta spännande och intressant att diskutera, är det viktigt att fokusera på de rusmedel som barnen med störst sannolikhet stöter på, alltså alkohol, tobak och snus.

Bra rusmedelsfostran är bra kommunikation

För att få igång en bra diskussion kan man ta reda på hur de ungas vardag ser ut: känner man till vad som händer i de ungas liv och hur det är att vara ung i dag? I diskussionen om rusmedel ger man barnen möjlighet att jämföra sina egna attityder och värderingar med attityderna hos jämnåriga och vuxna.

En öppen dialog

Genom att diskutera tillsammans och lyssna kan man lära sig mycket av varandra. Genom att visa att man som vuxen försöker förstå och att man bryr sig om barnet lär sig barnen att man kan söka hjälp och stöd från vuxna i problematiska situationer. Sträva efter att hålla diskussionen kring rusmedel saklig, genom en öppen och lugn diskussion. Oftast finns en vilja hos barn och unga att tala om rusmedel. Ta vara på denna vilja, och visa att det är okej att prata om rusmedel med vuxna. En diskussion om rusmedel är också ett bra sätt att få reda på vad barnen vet om rusmedel. Rätta direkta fel eller missuppfattningar som barnen har, på ett sådant sätt att barnet ändå känner sig välkommet att delta i den fortsatta diskussionen.

Beakta olikheter i bakgrunden

Familjens bakgrund kan skilja sig i många aspekter, till exempel kultur, världsuppfattning, den egna attityden till rusmedel och om man använt rusmedel eller inte. I en del familjer finns medlemmar som har ett problematiskt rusmedelsbruk. Diskutera på ett sätt som inte kränker personer som lider av rusmedelsproblematik eller deras närstående. Att fundera på de etiska frågorna kring problembruk och marginalisering på grund av rusmedel kan vara en god idé.

Åldersanpassning

Det är viktigt att prata åldersanpassat om rusmedel. Att diskutera skillnaden mellan individuella och samhällsliga aspekter av rusmedel passar bättre för ungdomar, medan barn ofta vill diskutera till exempel varför rusmedel finns och varifrån de kommer. Man kan prata om allting med barn, men man måste åldersanpassa diskussionen.

Egna erfarenheter

Var gärna personlig i diskussionen, men fundera på ifall du vill dela med dig av personliga synpunkter eller erfarenheter. Det kan vara en god idé att på förhand fundera över sitt eget rusmedelsbruk: Vad svarar jag om någon frågar om mitt rusmedelsbruk (till exempel orsaker, debutålder?) Vilka värderingar ligger i det jag berättar? Barn och unga vill ofta veta vad vuxna själva tycker om frågor som berör rusmedel. Som vuxen är det ändå viktigt att komma ihåg och poängtera vad lagen säger om till exempel minderårigas rusmedelsbruk.

Dagsaktualiteter

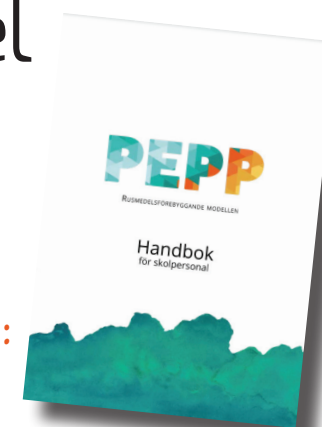
Koppla gärna diskussionen till aktuella samtalsämnen, nyheter eller politiska frågor. Det är bra att knyta an till sådant som pågår i samhället och som människor allmänt funderar på. Situationer där man ser rusmedel ger också naturliga tillfällen att ta upp saken till diskussion.

Att beakta i diskussioner om rusmedel

Dessa begrepp och frågor kommer man ofta in på i diskussioner med barn och unga!
Du kan läsa mera i handboken!

PEPP

Vårt material hittar du på:
www.pepp.fi

Källkritik

Rusmedelsfostran ska inte enbart basera sig på faktakunskap om olika rusmedel, eftersom forskning tyder på att det inte är effektivt att enbart förmedla faktakunskap till unga. Det är bra att både för sig själv och för barnen synliggöra skillnaden mellan attityder, värderingar, upplevelser, forskning och expertkunskap.

Källkritik och mediekunskap är också en viktig del i att söka fakta om rusmedel. Det kan vara en god idé att kolla vad barnen eller de unga faktiskt vet om rusmedel och vilka rusmedel som används mest, så att man kan anpassa diskussionerna efter vad som är aktuellt för de unga. Å ena sidan kan man tro att barnen vet mera än de egentligen gör, å andra sidan kan barn tro sig veta mycket men ha felaktiga uppfattningar.

Vilka rusmedel som är aktuella bland unga beror bland annat på tillgänglighet och trender. Alkohol och olika tobaksprodukter är fortfarande de rusmedel som används mest i Finland.

Allmänt om rusmedel och effekterna

Effekten av och styrkan på de rusmedel man tar beror på hur rent ämnet är, hur stor dos man tar och hur man använder rusmedlet. Individens känslighet för ett ämne har också betydelse. Man kan aldrig vara säker på doseringen, styrkan eller renheten i droger.

En stor risk med all användning av droger är att man aldrig kan veta vad till exempel en tablett innehåller, eller hur starkt ett ämne är. Droger har inga kvalitetskriterier, även om försäljare på nätet kan försöka skapa en falsk trygghet, till exempel genom att beskriva hur bra kvalitet drogen de säljer har. Att köpa droger på nätet är mycket enkelt, och utbudet är stort.

En önskad effekt som kan gälla alla rusmedel är att man vill undvika en känsla eller ett tillstånd, till exempel ångest, eller uppnå någon annan känsla. En del som också kan problematiseras är skillnaden mellan läkarordinerade mediciner och självmedicinering.

Inkörsportsteorin

Inkörsportsteorin har diskuterats under de senaste åren. En del forskning tyder på att den stämmer, medan andra förkastar den. Enligt portteorin ökar användningen av ett rusmedel sannolikheten för att man också börjar använda andra rusmedel, till exempel tobak > cannabis > amfetamin. Bakgrunden till att börja använda rusmedel är ofta komplex, och påverkas av många olika faktorer i individen själv, hans vänskapskrets, familj och samhället runt omkring. Att prova på ett rusmedel leder inte automatiskt till att man också börjar använda ett annat rusmedel.

Orsakerna till rusmedelsanvändning kan variera mycket från individ till individ. Forskning tyder ändå på att det finns ett statistiskt samband mellan bruket av olika rusmedel. Man har till exempel funnit att cannabisrökning är vanligare bland personer som röker tobak än hos personer som inte röker tobak (se till exempel Beenstock & Rahav, 2002; Singh, Kennedy, Sharapova, Schauer & Rolle, 2016).

Således kan man anta att rökare har en större risk för att använda cannabis jämfört med personer i samma ålder som inte röker tobak. Sammanfattat kan portteorin anses vara ett statistiskt fenomen, som inte kan appliceras på en enskild individ.